

"חדר מבצעים"

בעקבות הוורק שופ בתל אביב

פרלה מיגלין

"...אם הלא מודע הוא התגלית של סוג של ידע מיוחד קשור באופן אינטימי עם החומריות של השפה...אז הדו-משמעות, ריבוי המובן, הוא אשר מעודד את המעבר של הלא מודע, לשיח". Scilicet 6/7 pag-36

פיסות של ממשי

יום ראשון, ה-13 לחודש נובמבר 2011, אוניברסיטת ת"א, במרחב של הוורק שופ שיזם מרקו מאואס על פי בקשתו של ג'אק אלן מילר במסגרת האוניברסיטה העממית ג'. לאקאן, תחת הכותרת: "שואה, ציונות, והשמאל הלאקאני הקיצוני", התקיים מפגש יוצא דופן בשל התפר שיצר.

שירלי שרון זיסר אירחה את המפגש ופתחה אותו לאחר דבריו של דיקן הפקולטה למדעי הרוח באוניברסיטה פרופ' אייל זיסר, שבירך את המפגש והתייחס לחשיבותו. נכחו אנייס אפללו מחברת הספר "הרצח הכושל של הפסיכואנליזה", גיל כרוז וח'ליל סבית שדיברו על יחסים בין יהודים וערבים בדיעבד ולאור ההתנסות האנאליטית של כל אחד. הספר החדש של Bernard Henry Levy "מלחמה מבלי לאהוב אותה" משמש עבורי S1 נחוץ על מנת "לקרוא סימפטום".

אריק לוראן ב- LQ 92 "הקשרים של שמיעה של B.H.L", בסוף החלק הראשון מציין: *"...il ne sera pas du parti de ceux qui observant sans rien faire Il prend son parti et reste celui qui enoncait ses "Propositions" pour une politique etrangere. Un ecrivain qui se refuse a reduire son ecriture au storytelling des evenements sociaux d'envergure a la rencontre desquels el marche. Sa place est dans la saile des machines"*

"...הוא לא יהיה חלק של אלה אשר צופים מבלי לעשות שום

דבר, הוא מחליט ונותר מי שמביע את ה"הצעות" שלולמדיניות חוץ. סופר אשר מסרב לצמצם את הכתיבה שלו למספר- סיפורים של אירועים חברתיים בעלי מעמד, הוא יוצא לקראת המפגש ש איתם. מקומו שלו הוא בחדר מבצעים"

הוורק שופ, "חדר מבצעים" לקראת הכנס של ה-NLS ... "לקרוא סימפטום" אחת נקודות המוצא של בוקר זה באוניברסיטת ת"א הייתה, מכתב שהפנה גיל כרוז לג'. א. מילר בעקבות דיאלוג שהתקיים בעיתון האלקטרוני שיזם מילר במליאת 30 שנה למותו של ג'. לקאן: LQ – "לאקאן קוטידיין". המכתב פורסם ב-21 לאוגוסט האחרון במסגרת "דואר קוראים". במהלך הדיאלוג, ג'. א. מילר עונה ל-Alain Gentes, שכותב למילר ומספר שהוא זוכר את יום מותו של לקאן, שהוא עוד לא היה בן שלושים דאז, עוד לא היה באנאליזה והיה מוכן להגן על לקאן מבלי להכיר אותו ממש מול כולם. במכתבו מציין שבאופן מוזר, מה שמשך אותו להגן על לקאן הוא אותו כוח שמושך אותו להגן על היהודים ועל הפלסטינים. הוא טוען שמה שיש לשלושת אלה במשותף, עובדת היותם מנודים מהאדמות שלהם על ידי אחרים, ושהם רוצים לכבוש את אדמותיהם מחדש. ג'. א. מילר עונה ל-A.G שהוא לא משוכנע בעניין האדמות, ושלאקאן היה אומר בסיפוק רב, שהאדמה שלו היא ה"ראש הגדול שלו" (ראה: LQ, מספר 2). מילר מוסיף בתגובתו: "הסיפורים על אדמה גנובה, להאמין שאלוהים בחוכמתו נתן לכל העמים אדמה למעט ליהודים, שמאז היו צריכים לגנוב אותה מידי אחרים, דורש בורות ביחס להיסטוריה של הארצות ושל הגבולות. מילר מפנה אותנו לקראת הספר של היסטוריונית מאוקספורד Margaret Macmillan "Six Months That Change The World", על שיחות השלום בפריז ב-1919, בו היא מבהירה באופן קריא איך הגבולות שורטטו אז על ידי אנשים לא אחראים."

ג'. א. מילר שואל את עצמו אודות היחס של יהודי מאמין להשגחה עליונה. אם הוא מאמין בהשגחה עליונה יוצא שהיהודי מודה לאל על המעשים ומערך אותם, ואז רואים איך ההתנסות אינה יכולה דבר נגד הטיפשות של המבנה. ג'. א. מילר אומר שהוא לעומת זאת מסתמך על Voltaire, על השיר שהוא כתב על האסון בליסבון. ומוסיף שהאסון של ישראל הוא קליני בעיניו: זה הממשי שלא ניתן לשאת אותו.

גיל כרוז מתייחס למה שג'. א. מילר כותב באותה הזדמנות, במכתב שהופיע בל. ק. מס' 10 ומתייחס לסדרה של: להגן על לאקאן, על היהודים ועל הפלסטינים. הוא כותב: בעיני "להגן על האדמה של היהודים", מעולם זה לא נתמך על ידי הרעיון שהאדמה הזו הובטחה לעם הזה על ידי ההשגחה. הבסיס של ההגנה הזו על האדמות של היהודי זה תמיד היה השואה ואני באמת לא חושב מתוך קריאה של ההיסטוריה שהעמים יסכימו להקמת ישראל בלי השואה, עד כמה שזה נשמע נורא. ההשגחה העליונה ביחס לשואה אינה אלא דבר פעוט.

ובנוגע "להגן על הפלסטינים" כותב גיל: "ההיסטוריה האישית שלי הביאה אותי להיפך, להלחם בהם על האדמה הזו שבשבילך נושאת אחד מהשמות של הממשי. "הפלסטיני" הוא אבל אם ההתנסות כפי לא שם ששקול לשם יהודי. בשבילי זה השם של האחר, המאויס, שאתה אומר אינה יכולה מאומה ביחס למבנה, זה לא לגמרי נכון כמדובר בהתנסות האנליטית. אני אומר זאת משום שלאחרונה היה לי מפגש מוצלח עם מישהו שרשום תחת המסמן "פלסטיני", זה קולגה שלנו חבר בג'יאפ, חבר ב- נ.ל.ס. חבר ב- א.מ.פ., שקוראים לו ח'ליל סבית וגר בחיפה. השאלה של האדמה יש לה משמעות מיוחדת בהיסטוריה האישית שלו. ההורים שלו גורשו על ידי הצבא הישראלי מהכפר שלהם, איקרית ב- 48 והחזרה נאסרה. איקרית נהפך למפורסם בגלל המאבק של התושבים להחזיר לעצמם את הכפר. לפני שלושה שבועות ביקרתי יחד עם חליל שם. שום דבר לא נשאר חוץ מהכנסייה ששופצה. הייתה מיסה שם, אכן בני הכפר עדיין באים אל הכנסייה".

"חליל מדבר איתי. אני מדבר איתו. שום דבר לא יכול לפשר בין שני המקומות שההיסטוריה נתנה לכל אחד מאיתנו. כפי שאומר Regnault, "כאשר דנים קונפליקט בין מדינה יהודית, תהיה זו אשר תהיה, מדינת ישראל לדוגמה, וכל מדינה אחרת, כל אחד מבני השיח, בעומק ליבו כבר בחר, מאז ומעולם". בכל פעם שאני מדבר איתו, אני צריך להתגבר על איזושהי הרגשה שאני בוגד ב"יהודי שלי". אני חושב שגם ח'ליל מכיר את ההרגשה הזו, זה הוא שצריך לומר. אך אנו מנסים להתיר דבר מה מהאטימות שמפרידה בינינו. אם צריך להרגיש בוגדים ביחס לאידיאלים של המבנה שיהיה, בכל זאת אנחנו עושים זאת הודות לפסיכואנליזה. סלח-לי אבי, לא הכול למענך".

גיל כרוז אמר לנו בת"א: "ח'ליל ואני הרבה לא מסכימים, אי אפשר לומר מראש שאנו אוהבים... עם זאת, אני יכול לדבר עם ח'ליל עד יום מותי על אותו דבר שאנו לא מסכימים...". ח'ליל מצידו, אומר שלא יכול לדבר על "אנחנו" בהקשר של המפגש עם גיל. מבחינתו, המפגש הזה התקיים בנקודה מסוימת שהובילו אליה הסימפטומים שלו והאנליזה, רגע של בקשה להצטרף לאסכולה. ציין שהסיבה היא חלק לגיטימי של התרחשות הסימפטומטית ולכן עקורה מהשדה של הקוגניציה. גיל אומר שהיה צריך לחצות את אפקט מראה במפגש. לחליל יש רומן משפחתי לאומי, גם לו.

עבור חליל תהליך אנאליטי בבסיסו הנו התנסות של בגידה באב. בעצם זה שפונים לאנאליזה בוגדים... "אנאליזה שלי מתרחשת בעברית והפנייה הייתה למישהו שרשום עבורי תחת המסמן יהודי".

גיל אומר שאחד הדברים הנפלאים שקרו לו, זה שהוא בגד, באידיאל הלאומי של הפטריוט שהיה מוכן למות עבורו.

אנייס אפללו אומרת בהקשר לדיון ולנושא הבגידה: "מהו ההבדל בינינו? אתם גברים ואני אישה... ח'ליל וגיל - כפי שאני שומעת- עוסקים בהתענגות הנשית, דבר שמהווה מכשול ובולם את שיח האדון. כאשר לקאן מדבר על סימפטום, קיימות חדשות רעות: אין יחס מיני. החדשות הטובות מאידך: שניתן להמציא... ברגע שחוצים את המועקה...." מבחינתה, ההתנסות האנאליטית, זה יותר תהליך של דה-קונסטרוקציה (פירוק) בו מחפשים מעבר לאב... היא מציינת שאיש לפני לקאן לא חשב כך. זה לא בשל האב, אלא בגלל

אובייקט a כסיבה. הממשי כסיבה זה לא משהו שאפשר לבגוד בו ... אם ה-A מתפרק, אינו קיים, מה כן קיים? מה הוא הדבר מהממשי שלא ניתן למחיקה? שואלת אנייס. ההתענגות של הסובייקט היא שלא ניתנת למחיקה... להסכים לדבר זה להכיר באחר. "...או שמדברים על סימפטום או שמדברים על אידיאלים. הבחירה מגדירה גבול טריטוריאלי אחר. הגבול היכן השיח אנליטי מתייחס לסימפטום כקשר חברתי".*

באתו בוקר דברנו על הסימפטום כקשר חברתי ועל האימפליקציה של הסיבה, כחלק לגיטימי של התרחשות הסימפטומטית.

"...למה האיווי שלך תמיד בעל קרניים. יתר על כן, זה אתם שהנכם בעלי קרניים. נבגדתם בכך שהאיווי שלכם שכב עם המסמן (1)...לכן, לא באותו מיטה היכן הוא נולד..." (2)

מעבר לאב: המטונימיה של השיח עצמו והאוצר של הלשון.

שפה\ ספים

"מהו שיח הניצב ללא כל ערבות אחרת מלבד זו של הפירוש עצמו? מהו שיח כמו הפסיכואנליזה, המנסה להסתדר ללא מראיות עין של כל הערביות שמציעה הציוויליזציה, לשאלה המדאיגה, מה זה אומר לדבר?" (3) במובן ממשי זה, "אי הסכמה", "אטימות", באות לגלם, לא גבולות לא אחראים, אלא ספאשפ...הגורם לנו לסגת מלזהות את האובייקט לדבר מוחשי. האובייקט הוא חור באחר, במידה שיש לו שפה\ספים וכל אחד מהאובייקטים, כופה את המבנה הטופולוגי השונה לאחר. בשל כך ניתן לומר שיש משקל שווה לאובייקט ולאחר, מפני שהאובייקט, כופה על האחר את המבנה, וכך מנתק אותנו מהתייחסות לאחר (...כאוסף היכן שנמצאים, הסך הכול של המסמנים (3).

: "L'inconscient, c'est la politique". La politique, comme l'inconscient, est en effet attachée à des signifiants-maîtres qui produisent des identifications dans le discours du maître. Avec les révolutions arabes – dont JAM précise qu'il n'est pas sûr, d'ailleurs, que ce soit des « révolutions » à proprement parler – un certain nombre de signifiants-maîtres sont soudain frappés d'obsolescence : « Ben Ali », « Moubarak », « Bachar el-Assad », « Kadhafi », ces noms, ces mots, perdent leur valeur. Mais, là où il semble qu'il y ait une alternative entre la démocratie (signifiant-maître d'importation) et un signifiant antique comme la charia, BHL affirme justement qu'il ne croit pas à la compacité du signifiant-maître. C'est en cela qu'il éclaire, toujours selon JAM, l'écriture lacanienne du signifiant-maître (noté S1) comme "essaim d'S1". À suivre les propos de BHL, JAM considère en effet que les signifiants-maîtres formeraient un ensemble coexistant logiquement, et non un bloc fermé.

"הלא מודע הוא הפוליטיקה". הפוליטיקה כמו הלא מודע אכן קשורים למסמני אדון שגורמים להזדהויות בשיח של האדון. המהפכות הערביות, אשר ג'. א. מילר מציין שאינו בטוח שהם "מהפכות" במלוא מובן המילה, מספר מסוים של מסמני אדון הם לפתע נהיו מיושנים: "בן אלי" "מובארק", "בשאר אל אסד" "קדאפי", שמות אלו, מילים אלו, מאבדים את הערך שלהם. אך, היכן שנראה כי יש אלטרנטיבה בין הדמוקרטיה (מסמן אדון מיובא) ומסמן עתיק, כמו זה של אל-שעריה, BHL אומר דווקא שהוא אינו מאמין בדחיסות של מסמן אדון. זה הדבר שהוא מבהיר, באפון תמידי, על פי ג'. א. מילר, הכתיבה הלאקאניאנית של מסמן

אדון (שרושמים S1) כ"נחיל של S1". בעקבות הערות של BHL, ג'. א. מילר מתייחס לעובדה שמסמני אדון היו יוצרים קבוצה דו קיומית באופן לוגי, ולא בלוק אחד סגור. שורות אלו שבחרתי להביא לכאן, מתוך מה שמסר לנו ג'. א. מילר במהלך מפגש חגיגי, ב-23 לנובמבר בפריז, בקולנוע Saint-Germain במפגש היכן שהוא היה המנחה ושכינס Jean-Claude Milner, Hubert Védrine, Anaëlle Lebovits-Quenehen, Alexandre Adler et Éric Laurent autour du dernier ouvrage de Bernard-Henri Lévy, "La Guerre sans l'aimer", publié aux éditions Grasset.

מפגש זה, התקיים רק כמה ימים לאחר הוורק שופ בתל אביב. את "חליל מדבר איתי" "אני מדבר איתו" של ה-13 בנובמבר 2011, האם לא, כן יוצרים דו קיום לוגי, ולא בלוק אחד סגור, מעודדים את S1 כנחיל, אשר יוצר את התנאים, את הקרקע, ליסוד מחדש של קהילה ישראלית של האסכולה הלאקאניאנית החדשה? ערך חליל סבית

מקורות:

- 1 ג'. לאקאן, סמינר V, עמוד 148.
 - 2 ג. לאקאן-רדיופניה, תשובה וו
 - 3 אריק לוראן, Lost in Cognition, עמוד 48.
 - 4 ג'. א. מילר, "קריאה מהסמינר מאחר אל האחר", La Cause freudienne 64, page 147.
- *הערה של א. לוראן-במפגש פיפול 2010